РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 11
№ 5 (65)

Вересень – жовтень 2026 р.

DOI 10.53672/ej.5.2026

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2026. Том 11, № 5 (65)

Вересень–жовтень 2026 року

Київ · 2026
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.5.2026
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2026. Т. 11, № 5 (65) (вересень–жовтень 2026 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2026. — 34 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

© Автори матеріалів, 2026
© Видавник Назаров О. А., 2026

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА **6**

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) **9**

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань **9**

Карачевцев Я. М. **До питання** достатності розміру фінансової допомоги від ООН **9**

1.2. Судово-психологічна експертиза **11**

Міністерство юстиції України. **Уряд підтримав** законопроєкти Мін'юсту щодо судово-психіатричної експертизи та захисту дітей від міжнародного викрадення **11**

1.3. Проблемні аспекти застосування поліграфа **12**

Назаров О. А. **Українська поліграфологія.** Не детектор брехні, а інструмент правди: як двоє дніпровських поліграфологів стали однією командою — історія сім'ї Соколових **12**

1.4. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності **14**

Херсонський апеляційний суд. **Судова практика.** Подальше усиновлення дитини не скасовує раніше ухваленого рішення про аліменти **14**

1.5. Судова практика **16**

Рівненський міський суд Рівненської області. Справа про визначення місця проживання дітей: Верховний Суд підтвердив законність рішення Рівненського міського суду **16**

Верховний Суд (Пленум). **Пленум Верховного** Суду звернувся до Кабінету Міністрів України щодо належного фінансування суддівської винагороди . **17**

Сьомий апеляційний адміністративний суд. **Екопитання** у правовому полі: Верховний Суд захистив прибережні смуги у генеральних планах **19**

Верховний Суд. **Верховний Суд опублікував** огляд судової практики щодо доказів і доказування в господарському та цивільному судочинстві **21**

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ **23**

Які права дитина може реалізовувати самостійно в різному віці - пояснює Міністерство юстиції України **23**

Утримання власної дитини є не добровільною допомогою, а прямим законним обов'язком батьків - чергова справа Карлівського районного суду Полтавської області про несплату аліментів **23**

Психологія правосуддя: американські моделі прийняття моральних рішень **23**

Повторний допит потерпілого, свідків, а також виклик експертів не належать до повноважень суду касаційної інстанції згідно з вимогами КПК України, оскільки він є судом права, а не факту **23**

Продаж нерухомості, власником чи співвласником якої є дитина: юридичні особливості **24**

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ **26**

Онлайн-методики платформи profi.dcz.gov.ua **26**

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ **28**

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» належить до реферативно-наукових видань. Оригінальні дослідження ми оприлюднюємо вперше, а найцікавіші праці, що вже вийшли в інших виданнях, подаємо як реферати: стислий виклад змісту, анотацію та бібліографічний опис першоджерела за ДСТУ 8302:2015. Реферат не замінює оригіналу — він допомагає знайти саме те дослідження, яке потрібне вам сьогодні.[6]

Вітаємо, колеги! Перед вами номер 2026. Том 11, № 5 (65) за вересень–жовтень 2026 року. Тут 8 матеріалів для тих, кого цікавлять правові позиції Верховного Суду, теорія та історія спеціальних знань, судово-психологічна експертиза, поліграф і виявлення обману, і для тих, хто тільки обирає свій шлях у юридичній психології.

> *Чи знали ви? У вересні 2016 року Рада радників Президента США з науки і технологій (PCAST) оприлюднила звіт про наукову валідність методів порівняння ознак і запровадила поняття «фундаментальної валідності» та «валідності в застосуванні». Аналіз слідів укусів PCAST визнала «далеким» від стандартів фундаментальної валідності. Аналіз латентних відбитків пальців вона визнала фундаментально валідною суб'єктивною методологією, проте з істотним рівнем хибнопозитивних результатів. У 2026 році минає 10 років від цієї події.*[7]

Можливо, саме ваше дослідження стане наступною сторінкою історії судової експертизи. Читайте, сперечайтеся, пишіть до журналу — і повертайтеся до архіву номерів по нові матеріали.

Редакція журналу

Цифри війни. Війна, яку російська федерація розв’язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 30 вересня 2026 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 17 605 цивільних осіб, серед них 850 дітей, і поранення 55 846 цивільних осіб, серед них 3 373 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[8]

Кримінальні провадження. За останніми оприлюдненими на дату виходу номера даними Офісу Генерального прокурора (07.05.2026), зафіксовано 256 тисяч злочинів, пов’язаних з агресією рф, із них понад 225 тисяч — воєнні злочини.[9]

Шкода державі та громадянам. За спільною оцінкою Уряду України, Світового банку, Європейської комісії та ООН (RDNA5, оприлюднено 23.02.2026), прямі збитки станом на 31.12.2025 перевищили 195 млрд дол. США, а потреби у відновленні й відбудові становлять майже 588 млрд дол. США.[10]

Відшкодування і судова експертиза. Реєстр збитків 30.09.2026 відкрив усі 43 категорії заяв (21 — для фізичних осіб, 11 — для юридичних, 11 — для держави); наді-

> йшло близько 195 тис. заяв, понад 65 тис. уже внесено до Реєстру. Прийнятні заяви передаватимуть Міжнародній комісії з розгляду претензій, яка оцінюватиме їх по суті.[11]

Будівля Президії Національної академії наук України (пам'ятка архітектури 1850-х рр.) після удару російського дрона 28 вересня 2026 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[12]

Вулиця в Краматорську після російського бомбардування 8 жовтня 2026 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[13]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. На громадських засадах вона була суддею-спікером суду: представляла суддівський корпус у медіа, виступала на телебаченні (суд очолював Геннадій Салай)[14]. Збори суддів Чернігівського апеляційного суду двічі обирали її секретарем судової палати у цивільних справах: 8 жовтня 2018 р.[15] і повторно, на другий строк, 7 жовтня 2021 р.[16] (обидва рази суд очолював Геннадій Салай[17]); раніше цю посаду вона обіймала в Апеляційному суді Чернігівської області[18]. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення. 16 вересня 2024 р. Чернігівський районний суд Чернігівської області заочно засудив двох російських військовослужбовців до довічного позбавлення волі, 4 лютого 2026 р. Київський апеляційний суд залишив вирок у силі[14]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Пилюка» (25.05.2015)[19]

Читати вірш «Пилюка» у збірнику (с. 34)

Збірник у Google Диску

> **Судді — жертви війни.** Станом на 31.10.2026 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше четверо суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[14]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[20]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[21]; Леонід Лобойко (суддя Верховного Суду, 28.09.2024)[22]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[23]. Пам'ятаємо кожного.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Карачевцев Я. М.

ДО ПИТАННЯ ДОСТАТНОСТІ РОЗМІРУ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ВІД ООН[1]

DOI: 10.53672/ej.5.2026.08[1] Check for updates

Анотація. Карачевцев Я. М. порушує питання, чи забезпечує фінансова допомога ООН вразливим категоріям населення України мінімально прийнятний рівень життя. Розмір допомоги становить 10 800 грн на особу, а критерієм її отримання є середньомісячний дохід не вище 5400 або 6318 грн залежно від програми. Автор зіставляє ці величини з розрахованим ним реальним прожитковим мінімумом, який у цінах на 01.01.2025 становить 15 924 грн на особу, та з даними Державної служби статистики України про розподіл населення за рівнем доходів у 2021 р. Методологічною основою слугують попередні міждисциплінарні праці автора на стику психології, права й економіки: підходи нормативного споживання, споживчого бюджету, психологічного діагностування, кореляційного аналізу макропоказників і розрахунку презюмованої моральної шкоди. Проаналізовано позицію М. Д. Савенка щодо правового нігілізму в установленні прожиткового мінімуму, праці А. А. Пилипенка зі співавторами і Н. Є. Рак, а також судову практику: постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 12.03.2019, де наведено науковий висновок спеціаліста Карачевцева Я. М. від 02.04.2018, і постанову Верховного Суду від 06.07.2022 у справі № 826/16793/17, якою цю постанову залишено без змін. За розрахунками автора, дохід нижче 6318 грн спричиняє розлад здоров'я тривалістю 10,7 дня на рік, що він співвідносить із легкими тілесними ушкодженнями (ч. 2 ст. 125 КК України); навіть з урахуванням допомоги ООН цей показник становить 7,7 дня. Дохід 3981 грн автор кваліфікує як межу катування (ст. 127 КК України). Він доводить, що головною причиною скорочення населення є низькі доходи, і пропонує збільшити максимальну допомогу до рівня реального прожиткового мінімуму та виплачувати її протягом 12 місяців. Висновки статті становлять інтерес для юристів, судових

експертів-психологів і фахівців з оцінки моральної шкоди, а також для дискусії про методику визначення прожиткового мінімуму в Україні.

Ключові слова: прожитковий мінімум, реальний прожитковий мінімум, бідність, фінансова допомога ООН, вразливі категорії населення, право на життя, право на здоров'я, моральна шкода, розлад здоров'я, демографічні втрати, судова практика.

On the Sufficiency of the Amount of UN Financial Assistance

Karachevtsev Ya. M.

Abstract. The article examines whether the financial assistance paid by the United Nations to vulnerable groups in Ukraine secures a minimally acceptable standard of living. The assistance amounts to UAH 10,800 per person, and eligibility depends on an average monthly income not exceeding UAH 5,400 or UAH 6,318, depending on the programme. Ya. M. Karachevtsev compares these thresholds with the real subsistence minimum he has calculated, UAH 15,924 per person at 1 January 2025 prices, and with State Statistics Service data on the income distribution of the population in 2021. The method builds on the author's earlier interdisciplinary work combining psychology, law and economics: normative consumption, the consumer budget approach, psychological diagnostics, correlation analysis of socio-economic indicators and the calculation of presumed non-pecuniary damage. The analysis also covers M. D. Savenko's views on legal nihilism in setting the subsistence minimum, studies by A. A. Pylypenko and co-authors and by N. Ye. Rak, and case law: the Sixth Administrative Court of Appeal ruling of 12 March 2019, which cites the author's expert opinion of 2 April 2018, and the Supreme Court ruling of 6 July 2022 in case No. 826/16793/17 upholding it. According to the author, an income below UAH 6,318 causes 10.7 days of health impairment per year, comparable to minor bodily harm under Article 125(2) of the Criminal Code of Ukraine, and 7.7 days even with UN assistance, while UAH 3,981 marks the threshold of torture under Article 127. Low income is identified as the main cause of population decline. The author recommends raising assistance to the real subsistence minimum and paying it for 12 months.

Keywords: subsistence minimum, real subsistence minimum, poverty, UN financial assistance, vulnerable groups, right to life, right to health, non-pecuniary damage, health impairment, population decline, case law.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 05.11.2026; у номері — 05.11.2026; DOI:* ***10.53672/ej.5.2026.08***[1].

References

1. Karachevtsev Ya. M. Do pytannia dostatnosti rozmiru finansovoi dopomohy vid OON [On the Sufficiency of the Amount of UN Financial Assistance]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2026.08. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=19827 (onovlena versiia vid 07.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Міністерство юстиції України
УРЯД ПІДТРИМАВ ЗАКОНОПРОЄКТИ МІН'ЮСТУ ЩОДО СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД МІЖНАРОДНОГО ВИКРАДЕННЯ[1]

Реферат. 21 жовтня 2026 року Кабінет Міністрів України схвалив два законопроєкти, розроблені Міністерством юстиції України, і вирішив внести їх на розгляд Верховної Ради. Повідомлення Мін'юсту, поширене порталом «Судова влада України», пов'язує обидві ініціативи з посиленням захисту прав людини, удосконаленням судових процедур і приведенням законодавства у відповідність до європейських та міжнародних стандартів. Перший документ — проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проведення судово-психіатричної експертизи у справі про адміністративне правопорушення» — має узгодити процедуру з міжнародними стандартами та практикою Європейського суду з прав людини і запобігти необґрунтованому втручанню в права особи. Пропонується встановити чіткі підстави та порядок призначення експертизи: якщо є достатні дані про можливу неосудність особи під час вчинення правопорушення, орган, що розглядає справу, призначатиме експертизу за згодою або клопотанням особи чи її законного представника; за відсутності згоди протокол разом із матеріалами справи надсилатимуть до суду невідкладно, але не пізніше 24 годин. Без згоди особи експертизу можна буде призначити лише за рішенням суду й за наявності достатніх підстав, якими можуть бути документи про надання психіатричної допомоги або відомості про неадекватну поведінку під час чи після правопорушення. Другий законопроєкт, підготовлений на виконання Дорожньої карти з питань верховенства права в процесі вступу України до ЄС, спрямований на вдосконалення виконання Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей. Він передбачає право голів окружних апеляційних судів визначати два місцеві суди, уповноважені розглядати справи про повернення дітей, окремі правила й строки розгляду таких справ у першій та апеляційній інстанціях, винятковий захід — тимчасове поміщення дитини в сім'ю родичів або інших близьких їй осіб за ризику її переховування чи зміни місця проживання відповідачем, а також зміни до ст. 162 Сімейного кодексу України, які мають запобігти поверненню малолітньої дитини за попереднім місцем проживання, якщо особа, з якою вона проживала, вчиняла домашнє насильство. Для судових психіатрів і психологів, адвокатів і суддів повідомлення окреслює майбутні процесуальні гарантії при призначенні експертизи без згоди особи та нові правила розгляду сімейних спорів з іноземним елементом.

Ключові слова: судово-психіатрична експертиза, справи про адміністративні правопорушення, неосудність, згода особи на експертизу, практика ЄСПЛ, міжнародне викрадення дітей, Гаазька конвенція, повернення дитини, домашнє насильство, Сімейний кодекс України, Міністерство юстиції України, законопроєкт.

The Government Endorsed Draft Laws of the Ministry of Justice on Forensic Psychiatric Examination and on Protecting Children from International Abduction

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. On 21 October 2026 the Cabinet of Ministers of Ukraine approved two draft laws prepared by the Ministry of Justice of Ukraine and decided to submit them to the Verkhovna Rada. The

Ministry's announcement, republished by the Judicial Power of Ukraine portal, presents both as steps towards stronger human rights protection, better court procedures and closer alignment with European and international standards. The first draft concerns forensic psychiatric examination in administrative offence cases and seeks to bring the procedure into line with the case law of the European Court of Human Rights, preventing unjustified interference with personal rights. Where there are sufficient indications that a person may have been legally insane at the time of the offence, the body hearing the case would order an examination only with the consent or at the request of the person or their legal representative; without consent, the offence report and case file would be sent to court immediately and within 24 hours at most. An examination without consent could be ordered only by a court on sufficient grounds, such as records of psychiatric care or evidence of inadequate behaviour during or after the offence. The second draft, prepared under the Rule of Law Roadmap for EU accession, aims to improve implementation of the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction. Heads of district courts of appeal would designate two local courts to hear return cases under special rules and time limits; a child could exceptionally be placed temporarily with relatives or other close persons if there is a risk of concealment; and Article 162 of the Family Code would be amended to prevent returning a young child to a person who committed domestic violence.

Keywords: forensic psychiatric examination, administrative offences, legal insanity, informed consent, European Court of Human Rights, international child abduction, Hague Convention, return of a child, domestic violence, Family Code of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine, draft law.

Першоджерело: *Міністерство юстиції України. Уряд підтримав законопроєкти Мін'юсту щодо судово-психіатричної експертизи та захисту дітей від міжнародного викрадення. Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 22.10.2026.*

References

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Uriad pidtrymav zakonoproiekty Miniustu shchodo sudovo-psykhiatrychnoi ekspertyzy ta zakhystu ditei vid mizhnarodnoho vykradennia [The Government Endorsed Draft Laws of the Ministry of Justice on Forensic Psychiatric Examination and on Protecting Children from International Abduction] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/19661-uryad-pidtrimav-zakonoproyekti-min-yustu-shodo-sudovo-psihiatrichnoyi-ekspertizi-ta-zahistu-ditej-vid-mizhnarodnogo-vikradennya (onovlena versiia vid 22.10.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Назаров О. А.

УКРАЇНСЬКА ПОЛІГРАФОЛОГІЯ. НЕ ДЕТЕКТОР БРЕХНІ, А ІНСТРУМЕНТ ПРАВДИ: ЯК ДВОЄ ДНІПРОВСЬКИХ ПОЛІГРАФОЛОГІВ СТАЛИ ОДНІЄЮ КОМАНДОЮ — ІСТОРІЯ СІМ'Ї СОКОЛОВИХ[1]

DOI: 10.53672/ej.5.2026.07[1] Check for updates

Анотація. Нарис присвячено рідкісному для України явищу: подружжю, у якому чоловік і дружина обрали одну професію поліграфолога і паралельно працюють як психологи-консультанти. На прикладі дніпровських фахівців Олексія та Ірини Соколових показано, як складається професійний шлях поліграфолога від першого знайомства з методом в університетській ауди-

торії до власної приватної практики, навчальної школи й членства в міжнародних професійних товариствах. Матеріал підготовлено на основі розгорнутих письмових свідчень героїв, відомостей з їхніх офіційних сайтів, рецензії в журналі «European Polygraph» (2023) і праць Н. Гордона. Простежено шлях О. Соколова: економічна освіта, перепідготовка за кваліфікацією «психолог-практик» у Дніпропетровському національному університеті (2001–2003), навчання поліграфології (2009–2010), штатна робота в торговельній компанії, приватна практика з 2012 р. і понад три тисячі досліджень. Описано, як І. Соколова прийшла в професію через спостереження за роботою чоловіка, пройшла навчання у 2018 р. і здобула другу вищу освіту за спеціальністю «психолог» у ДНУ імені Олеся Гончара (2021–2024). Окреслено професійне кредо подружжя: суворе дотримання правил тестування, відмова від телевізійних шоу, «фургончиків» і поспішних тридцятихвилинних перевірок, повага до обстежуваної особи. Перший досвід О. Соколова засвідчив, що поліграф виявляє не лише неправду, а й правдивість. Показано, як психологія і поліграфологія доповнюють одна одну, як подружжя від 24 лютого 2022 р. виконує перевірки в інтересах оборони держави і як О. Соколов, який народився в Грузії, сприймає повторення агресії росії. Розглянуто безперервне підвищення кваліфікації в Колегії поліграфологів України та ISOPE і створення Школи поліграфології за домовленістю з ДНУ імені Олеся Гончара. Практичне значення нарису профорієнтаційне: він показує молоді й подружнім парам, що поліграфологія та психологія дають змогу будувати спільну справу на чесності, науковості й самостійності кожного фахівця.

Ключові слова: поліграфолог, поліграф, психолог, професійна сім'я, подружжя в професії, професійна орієнтація, психологічне консультування, скринінгові перевірки, етика поліграфолога, підготовка поліграфологів, Колегія поліграфологів України, ISOPE.

Ukrainian Polygraphology. Not a Lie Detector but a Tool for Truth: How Two Polygraph Examiners from Dnipro Became One Team. The Story of the Sokolov Family

Nazarov O. A.

Abstract. Married couples who share the same profession are rare in Ukraine, and among polygraph examiners they are rarer still. This feature article tells the story of Oleksii and Iryna Sokolov, polygraph examiners and psychologists from Dnipro, to show how a career in psychophysiological examination using a polygraph is built and how two specialists can share one vocation while keeping independent practices. The account draws on the subjects' detailed written testimony, their official websites, a review in European Polygraph (2023) and the work of N. J. Gordon. It traces Oleksii Sokolov's path from a management degree through retraining as a practical psychologist at Dnipropetrovsk National University (2001–2003), polygraph training (2009–2010), in-house screening for a trading company and private practice since 2012 with more than three thousand examinations. Iryna Sokolova entered the field after following her husband's cases, trained in 2018 and earned a second degree in psychology (2021–2024). The couple's professional creed is strict adherence to testing rules, rejection of televised and mobile van examinations and respect for the examinee; Oleksii's very first case showed that the polygraph also confirms truthfulness. The article shows how psychology and polygraph work complement each other, describes examinations conducted for national defence since 24 February 2022 and recounts Oleksii's experience of russian aggression against Georgia and Ukraine. Continuing education within the Association of Ukrainian Polygraph Examiners and ISOPE and a new polygraph school run with Oles Honchar Dnipro National University are presented. The article encourages young

people and couples to choose polygraph examination and psychology as an honest, evidence-based shared profession.

Keywords: polygraph examiner, polygraph examination, psychologist, professional family, married couple, career guidance, psychological counselling, pre-employment screening, professional ethics, polygraph training, ISOPE.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 05.11.2026; у номері — 05.11.2026; DOI:* ***10.53672/ej.5.2026.07***[1].

References

1. Nazarov O. A. Ukrainska polihrafolohiia. Ne detektor brekhni, a instrument pravdy: yak dvoie dniprovskykh polihrafolohiv staly odniieiu komandoiu — istoriia simi Sokolovykh [Ukrainian Polygraphology. Not a Lie Detector but a Tool for Truth: How Two Polygraph Examiners from Dnipro Became One Team. The Story of the Sokolov Family]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2026.07. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=19826 (onovlena versiia vid 07.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Херсонський апеляційний суд

СУДОВА ПРАКТИКА. ПОДАЛЬШЕ УСИНОВЛЕННЯ ДИТИНИ НЕ СКАСОВУЄ РАНІШЕ УХВАЛЕНОГО РІШЕННЯ ПРО АЛІМЕНТИ[1]

Реферат. Херсонський апеляційний суд переглянув заочне рішення 2005 року про стягнення аліментів із біологічної матері (справа № 2-9098/05) і залишив його без змін, сформулювавши позицію щодо співвідношення аліментного обов'язку, позбавлення батьківських прав і подальшого усиновлення дитини. Матір позбавили батьківських прав, дитині призначили опікуна, а оскільки матеріальної допомоги на утримання дитини мати не надавала, у грудні 2005 року суд заочно стягнув із неї аліменти до досягнення дитиною повноліття. Оскаржуючи це рішення у 2026 році, відповідачка послалася на те, що її не повідомили про розгляд справи, що вона відмовилася від дитини в медичному закладі і що у 2008 році дитину усиновила її опікунка; на думку скаржниці, усиновлення припинило її обов'язок сплачувати аліменти. Апеляційний суд спирався на ст. 180 Сімейного кодексу України, за якою батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття, і на ч. 2 і 3 ст. 166 СК України, що прямо передбачають: позбавлення батьківських прав не звільняє особу від обов'язку утримувати дитину. Не визнав суд підставою для припинення цього обов'язку і відмову матері від дитини в медичному закладі з подальшою реєстрацією народження за заявою працівника закладу, пославшись на постанову Верховного Суду від 21 квітня 2021 року у справі № 2-3897/10. Вирішальним став момент виникнення та припинення правовідносин. На час ухвалення рішення в грудні 2005 року відповідачка залишалася матір'ю дитини, яка перебувала під опікою і ще не була усиновлена, а за ст. 225 СК України усиновлення вважається здійсненим із дня набрання законної сили рішенням суду; отже, особисті й майнові права та обов'язки між біологічною матір'ю і дитиною припинилися лише 2008 року, тобто вже після ухвалення рішення про аліменти. Скаргу залишено без задоволення, проте суд роз'яснив, що відповідачка може звернутися з окремим позовом про звільнення від сплати забо-

ргованості та аліментів за наявності передбачених законом підстав. Позиція корисна суддям, адвокатам, органам опіки та піклування: подальша зміна сімейно-правового статусу дитини не скасовує законного рішення, ухваленого раніше, а питання заборгованості вирішується в окремому провадженні.

Ключові слова: аліменти, усиновлення, позбавлення батьківських прав, обов'язок утримувати дитину, заочне рішення, Сімейний кодекс України, стаття 166 СК України, стаття 225 СК України, опіка, заборгованість зі сплати аліментів.

Case Law: Subsequent Adoption of a Child Does Not Annul an Earlier Child Support Order

Khersonskyi apeliatsiinyi sud.

Abstract. The case concerns whether a later change in a child's family status ends a parent's duty to pay maintenance ordered earlier. The Kherson Court of Appeal reviewed a 2005 default judgment ordering a biological mother to pay child support (case No. 2-9098/05) and left it unchanged. The mother had been deprived of parental rights, a guardian had been appointed, and since she provided no financial support, the court in December 2005 ordered her to pay maintenance until the child reached majority. Appealing in 2026, she argued that she had not been notified of the proceedings, had abandoned the child at a medical facility, and that the child had been adopted by the guardian in 2008, which in her view ended her obligation. The appellate court relied on Article 180 of the Family Code of Ukraine, which obliges parents to maintain a child until majority, and on Article 166(2)–(3), under which deprivation of parental rights does not release a person from that duty. Abandoning a child at a medical facility and registration of the birth at the request of its staff likewise do not end the obligation, in line with the Supreme Court ruling of 21 April 2021 in case No. 2-3897/10. Decisive was the timing: when the support order was issued in December 2005 the respondent was still the child's mother and the child had not yet been adopted, while under Article 225 of the Family Code adoption takes effect when the court decision becomes final. The rights and duties between the mother and the child therefore ended only in 2008, after the support order. The appeal was dismissed, but the court noted that the respondent may bring a separate claim for release from arrears where statutory grounds exist.

Keywords: child support, adoption, deprivation of parental rights, maintenance obligation, default judgment, Family Code of Ukraine, guardianship, child support arrears, court of appeal.

Першоджерело: *Херсонський апеляційний суд. Подальше усиновлення дитини не скасовує раніше ухваленого рішення про аліменти (справа № 2-9098/05). Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 15.10.2026.*

References

1. Khersonskyi apeliatsiinyi sud. Sudova praktyka. Podalshe usynovlennia dytyny ne skasovuie ranishe ukhvalenoho rishennia pro alimenty [Case Law: Subsequent Adoption of a Child Does Not Annul an Earlier Child Support Order] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19589-sudova-praktika-podalshe-usinovlennya-ditini-ne-skasovuye-ranishe-uhvalenogo-rishennya-pro-alimenti (onovlena versiia vid 15.10.2026). [in Ukrainian].

1.5. СУДОВА ПРАКТИКА

Рівненський міський суд Рівненської області
СПРАВА ПРО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДІТЕЙ: ВЕРХОВНИЙ СУД ПІДТВЕРДИВ ЗАКОННІСТЬ РІШЕННЯ РІВНЕНСЬКОГО МІСЬКОГО СУДУ[1]

Реферат. Колегія суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду 4 серпня 2026 року переглянула рішення Рівненського міського суду Рівненської області від 17 листопада 2025 року та постанову Рівненського апеляційного суду від 28 квітня 2026 року у справі про визначення місця проживання дітей і залишила їх без змін, відхиливши касаційну скаргу батька. Сторони мають доньку та сина; їхній шлюб, укладений 2016 року, розірвано. Після 24 лютого 2022 року мати за погодженням із батьком виїхала з дітьми до Чехії, де вони отримали тимчасовий захист. Донька повернулася в Україну, щоб закінчити школу, і живе з батьком; оскільки їй виповнилося 14 років, питання її місця проживання суди не вирішували. Сина, якого мати 10 серпня 2023 року привезла до батька, той усупереч власній розписці про повернення дитини 19 серпня не повернув і влаштував до ліцею в Рівному, хоча хлопчик навчався в чеській школі. У зустрічному позові батько стверджував, що 8 вересня 2023 року мати, незважаючи на опір дитини, забрала сина зі школи й вивезла за кордон. Орган опіки та піклування виконавчого комітету Рівненської міської ради визнав доцільним проживання сина з матір'ю: дитина фактично мешкає з нею в Чеській Республіці, навчається там у початковій школі, а батько спілкується з нею через інтернет. Доводи скарги про необґрунтованість цього висновку та відсутність у матері самостійного доходу Верховний Суд відхилив, зазначивши, що висновок органу опіки досліджено разом з іншими доказами в їх сукупності та взаємозв'язку. Окремо суд звернув увагу на подані батьком відеозаписи розмови матері з сином і психологічний висновок спеціаліста: суд першої інстанції їх дослідив, але з огляду на малолітній вік дитини, рекомендаційний характер такого висновку та інші докази обґрунтовано визначив, що найкращим інтересам дитини відповідає проживання з матір'ю. Колегія нагадала, що визначення місця проживання дитини з одним із батьків не позбавляє іншого батьківських прав і не звільняє від обов'язків, а сторонам слід налагодити стосунки й спільно ухвалювати рішення щодо дітей. Для судових психологів справа показова щодо ваги висновку спеціаліста в сімейних спорах.

Ключові слова: визначення місця проживання дитини, найкращі інтереси дитини, висновок органу опіки та піклування, психологічний висновок спеціаліста, малолітня дитина, тимчасовий захист, виїзд дитини за кордон, батьківські права та обов'язки, Касаційний цивільний суд, сімейні спори.

A Case on Determining Children's Place of Residence: The Supreme Court Upheld the Lawfulness of the Decision of the Rivne City Court

Rivnenskyi miskyi sud Rivnenskoi oblasti.

Abstract. The case shows how Ukrainian courts determine a child's residence when the parents live in different countries after leaving because of the full-scale war. On 4 August 2026 a panel of the First Judicial Chamber of the Civil Cassation Court within the Supreme Court dismissed a father's cassation appeal and upheld the judgment of the Rivne City Court of 17 November 2025 and the ruling of the Rivne Court of Appeal of 28 April 2026. After 24 February 2022 the mother, with the father's con-

sent, moved with both children to Czechia, where they received temporary protection. The daughter later returned to Ukraine and, having reached 14, chose to live with her father, so her residence was not decided by the courts. The son was brought to Ukraine for a visit in August 2023; the father did not return him as promised in writing and enrolled him in a local lyceum, after which, according to the father, the mother took the boy back abroad. The guardianship authority of the Rivne City Council found it appropriate for the son to live with his mother, noting that he attends primary school in Czechia and keeps in touch with his father online. The father argued that this opinion was unfounded and that the mother had no independent income. The Supreme Court held that the lower courts had assessed the guardianship opinion together with all evidence, including video recordings of the mother's conversation with the son and a specialist psychologist's opinion, which, given the child's young age and its advisory nature, did not outweigh other evidence of the child's best interests. The Court stressed that the other parent retains parental rights and duties. The case is instructive on the evidential weight of psychological opinions in custody disputes.

Keywords: child's place of residence, best interests of the child, guardianship authority, psychologist's opinion, custody dispute, temporary protection, parental rights, Civil Cassation Court, Supreme Court of Ukraine.

Першоджерело: *Верховний Суд, Касаційний цивільний суд (колегія суддів Першої судової палати). Касаційний перегляд від 04.08.2026 рішення Рівненського міського суду Рівненської області від 17.11.2025 та постанови Рівненського апеляційного суду від 28.04.2026 у справі про визначення місця проживання дітей. Реферат оприлюднено в журналі 04.09.2026.*

References

1. Rivnenskyi miskyi sud Rivnenskoi oblasti. Sprava pro vyznachennia mistsia prozhyvannia ditei: Verkhovnyi Sud pidtverdyv zakonnist rishennia Rivnenskoho miskoho sudu [A Case on Determining Children's Place of Residence: The Supreme Court Upheld the Lawfulness of the Decision of the Rivne City Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19339-sprava-pro-viznachennya-miscya-prozhivannya-ditej-verhovnij-sud-pidtverdiv-zakonnist-rishennya-rivnenskogo-miskogo-sudu (onovlena versiia vid 04.09.2026). [in Ukrainian].

Верховний Суд (Пленум)

ПЛЕНУМ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЗВЕРНУВСЯ ДО КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ЩОДО НАЛЕЖНОГО ФІНАНСУВАННЯ СУДДІВСЬКОЇ ВИНАГОРОДИ[1]

Реферат. Пленум Верховного Суду 11 вересня 2026 року розглянув ситуацію з виплатою суддівської винагороди після набрання чинності змінами до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і постановою № 20 затвердив звернення Верховного Суду до Кабінету Міністрів України про необхідність дотримання Конституції України та практичної реалізації закону, яким змінено закони «Про судоустрій і статус суддів» і «Про Вищу раду правосуддя» щодо декларацій доброчесності та родинних зв'язків судді, у частині фінансового забезпечення суддівської винагороди. Приводом стали звернення місцевих та апеляційних судів з різних регіонів: після змін, чинних з 25 червня 2026 року, фінансового ресурсу для виплати винагороди в установленому законом розмірі не забезпечено. Законом № 4905-IX передбачено, що базовий розмір посадового окладу судді обчислюється з прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установ-

леного законом про Державний бюджет України на відповідний рік, проте для реалізації цих положень у місцевих та апеляційних судах потрібне фінансування. Пленум розглядає проблему ширше, ніж питання розміру оплати: ідеться про належне виконання закону та одну з гарантій незалежності суддів. Визнаючи об'єктивну складність бюджетної ситуації в умовах війни, Пленум наголосив, що закон, який набрав чинності, має виконуватися, а відсутність заздалегідь передбаченого ресурсу не повинна фактично відкладати реалізацію встановлених гарантій. Кабінет Міністрів просять забезпечити виконання закону та знайти фінансовий механізм виплати суддям місцевих і апеляційних судів винагороди в належному розмірі, зокрема опрацювати використання коштів спеціального фонду державного бюджету; ресурс на 2026 рік має покрити й різницю у винагороді, що утворилася з 25 червня. Пленум застеріг, що невирішення проблеми може спричинити значну кількість однотипних судових спорів і додаткове навантаження на судову систему, а фінансування місцевих та апеляційних судів, які щодня забезпечують доступ до правосуддя в умовах війни, потребує системного вирішення. Постанову підписали Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко та секретар Пленуму Дмитро Луспеник. Для адвокатів, судових експертів та інших учасників процесу документ важливий як свідчення ризиків для стабільної роботи судів першої та апеляційної інстанцій.

Ключові слова: Пленум Верховного Суду, суддівська винагорода, незалежність суддів, фінансування судів, Кабінет Міністрів України, Закон «Про судоустрій і статус суддів», Закон № 4905-IX, прожитковий мінімум, спеціальний фонд державного бюджету, місцеві та апеляційні суди.

The Plenum of the Supreme Court Appealed to the Cabinet of Ministers of Ukraine for Proper Funding of Judicial Remuneration

Verkhovnyi Sud (Plenum).

Abstract. Adequate remuneration of judges is one of the statutory guarantees of judicial independence in Ukraine, and its funding has become a pressing issue during the war. On 11 September 2026 the Plenum of the Supreme Court considered the payment of judicial remuneration after amendments to the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" entered into force and, by Resolution No. 20, approved an appeal of the Supreme Court to the Cabinet of Ministers of Ukraine concerning compliance with the Constitution and the practical implementation of that legislation as regards funding of judges' pay. The appeal responds to complaints from local and appellate courts in various regions that, since the changes took effect on 25 June 2026, no funds have been provided to pay remuneration at the statutory level. Under Law No. 4905-IX, a judge's base salary is calculated from the subsistence minimum for able-bodied persons set by the annual State Budget Law, which requires corresponding financing of local and appellate courts. Acknowledging that wartime budget constraints are objective, the Plenum insisted that a law in force must be implemented and that the lack of preplanned resources cannot postpone statutory guarantees. It asked the Government to find a financial mechanism to pay judges of local and appellate courts in full, including by examining the use of the special fund of the State Budget, with 2026 allocations also covering the arrears accrued since 25 June 2026. The Plenum warned that failure to act could generate numerous identical lawsuits and an additional caseload, and called for a systemic solution to court funding. The resolution was signed by the President of the Supreme Court and the Secretary of the Plenum.

Keywords: Plenum of the Supreme Court, judicial remuneration, judicial independence, court funding, Cabinet of Ministers of Ukraine, Law on the Judiciary and the Status of Judges, Law No. 4905-IX, subsistence minimum, State Budget special fund, local and appellate courts.

Першоджерело: *Верховний Суд. Пленум Верховного Суду звернувся до Кабінету Міністрів України щодо належного фінансування суддівської винагороди. Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 16.09.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Plenum). Plenum Verkhovnoho Sudu zvernuvsia do Kabinetu Ministriv Ukrainy shchodo nalezhnoho finansuvannia suddivskoi vynahorody [The Plenum of the Supreme Court Appealed to the Cabinet of Ministers of Ukraine for Proper Funding of Judicial Remuneration] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19426-plenum-verhovnogo-sudu-zvernuvsya-do-kabinetu-ministriv-ukrayini-shodo-nalezhnogo-finansuvannya-suddivskoyi-vinagorodi (onovlena versiia vid 16.09.2026). [in Ukrainian].

Сьомий апеляційний адміністративний суд

ЕКОПИТАННЯ У ПРАВОВОМУ ПОЛІ: ВЕРХОВНИЙ СУД ЗАХИСТИВ ПРИБЕРЕЖНІ СМУГИ У ГЕНЕРАЛЬНИХ ПЛАНАХ[1]

Реферат. Чи може місцева рада дозволити забудову берегової лінії, просто затвердивши це в генеральному плані? Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду дав негативну відповідь, ухваливши остаточне рішення у справі № 560/3069/25 щодо планування території смт Стара Ушиця; огляд справи підготував відділ узагальнення судової практики Сьомого апеляційного адміністративного суду. У березні 2015 року Староушицька селищна рада Кам'янець-Подільського району затвердила генеральний план селища, який не врахував 100-метрової прибережної захисної смуги лівого берега Дністровського водосховища, встановленої державним проєктом ще 1986 року, і відніс ці землі водного фонду до функціональних зон житлової садибної та рекреаційної забудови. Фактично це відкривало шлях до виділення приватних ділянок і зведення капітальних споруд біля урізу води. Заступник керівника Хмельницької обласної прокуратури звернувся з позовом про визнання рішення ради протиправним і нечинним; суди першої та апеляційної інстанцій позов частково задовольнили, скасувавши генплан у частині, що дозволяла забудову берегів. У касаційній скарзі рада заперечувала право прокурора на позов, вважаючи, що воно належить лише Державній інспекції архітектури та містобудування України (ДІАМ). Верховний Суд з цим не погодився: ДІАМ здійснює архітектурно-будівельний нагляд, але закон не надає їй права оскаржувати генеральні плани з екологічних підстав; коли уповноваженого органу немає, а порушником є сама рада, прокурор має право самостійно звернутися до суду для захисту суспільних інтересів, і процедуру попереднього повідомлення ради він дотримав. У матеріально-правовому аспекті суд підкреслив імперативність мінімальної ширини прибережної смуги 100 метрів для великих річок і водосховищ (ст. 88 Водного кодексу України, ст. 60 Земельного кодексу України), обов'язок відображати такі смуги в містобудівній документації як окремі зони з обмеженим режимом використання та неможливість змінити законний водоохоронний режим рішенням ради. Позиція суду утверджує пріоритет права громадян на безпечне довкілля, чисту воду й вільний доступ до водойм над інтересами приватної за-

будови. Для прокурорів, представників громад і фахівців, які залучаються до оцінки містобудівної документації, справа окреслює межі субсидіарних повноважень прокурора та обов'язкові вимоги до генпланів.

Ключові слова: прибережна захисна смуга, генеральний план, землі водного фонду, містобудівна документація, повноваження прокурора, захист суспільних інтересів, Державна інспекція архітектури та містобудування, Водний кодекс України, Земельний кодекс України, екологічна безпека, Касаційний адміністративний суд.

Environmental Issues in the Legal Field: The Supreme Court Protected Riparian Buffer Strips in Master Plans

Somyi apeliatsiinyi administratyvnyi sud.

Abstract. Local master plans in Ukraine have at times been used to open protected riverbanks to private development. In case No. 560/3069/25, summarised by the case-law unit of the Seventh Administrative Court of Appeal, the Administrative Cassation Court within the Supreme Court gave a final ruling on the master plan of the urban-type settlement of Stara Ushytsia. In March 2015 the settlement council approved a master plan that ignored the 100-metre riparian buffer strip along the left bank of the Dniester Reservoir, established by a state project in 1986, and zoned this water-fund land for residential and recreational development. A deputy head of the Khmelnytskyi Regional Prosecutor's Office challenged the decision, and the first-instance and appellate courts partly annulled the plan. In cassation the council argued that only the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning could bring such a claim. The Supreme Court disagreed: the Inspectorate supervises construction but has no statutory power to challenge master plans on environmental grounds; where no competent authority exists and the council itself is the wrongdoer, the prosecutor may sue to protect the public interest, having duly notified the council beforehand. On the merits, the Court stressed that the minimum 100-metre width of buffer strips along large rivers and reservoirs is mandatory (Article 88 of the Water Code, Article 60 of the Land Code), that such strips must be shown in planning documents as zones with restricted use, and that a council decision cannot override the statutory water protection regime. The ruling gives priority to the right to a safe environment and free access to water bodies over private building interests.

Keywords: riparian buffer strip, master plan, water fund land, urban planning documentation, prosecutor's standing, public interest, State Inspectorate for Architecture and Urban Planning, Water Code of Ukraine, Land Code of Ukraine, environmental protection, Administrative Cassation Court.

Першоджерело: *Рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 560/3069/25. Реферат оприлюднено в журналі 16.09.2026.*

References

1. Somyi apeliatsiinyi administratyvnyi sud. Ekopytannia u pravovomu poli: Verkhovnyi Sud zakhystyv pryberezhni smuhy u heneralnykh planakh [Environmental Issues in the Legal Field: The Supreme Court Protected Riparian Buffer Strips in Master Plans] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19432-ekopitannya-u-pravovomu-poli-verhovnij-sud-zahistiv-priberezhni-smugi-u-generalnih-planah (onovlena versiia vid 16.09.2026). [in Ukrainian].

Верховний Суд

ВЕРХОВНИЙ СУД ОПУБЛІКУВАВ ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ДОКАЗІВ І ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ТА ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ[1]

Реферат. Верховний Суд оприлюднив систематизований огляд судової практики щодо доказів і доказування в господарському та цивільному судочинстві, у якому узагальнено правові позиції Великої Палати, об'єднаних палат і колегій Касаційного господарського та Касаційного цивільного судів, внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень з 2018 року до вересня 2026 року. Огляд побудовано у форматі «запитання – відповідь», що дає змогу швидко знайти позицію з конкретного питання. Перший розділ присвячено загальним положенням: поняттю доказів і предмету доказування, обставинам, які не підлягають доказуванню, преюдиційності, належності, допустимості, достовірності й вірогідності доказів, стандарту доказування «вірогідність доказів», критеріям оцінки та розподілу тягаря доказування. Далі розглянуто письмові докази (копії й оригінали, наслідки неподання оригіналу, документи іноземною мовою, первинні бухгалтерські документи) та електронні докази: листування, повідомлення в месенджерах, документи без КЕП, паперові роздруківки, метадані, співвідношення електронного документа й електронного доказу. Для судових експертів найважливіший розділ «Висновок експерта та судова експертиза». У ньому наведено позиції про значення висновку експерта, який оцінюється разом з іншими доказами (зокрема постанова КГС ВС від 12.02.2020 у справі № 910/21067/17), про те, що висновок експерта в галузі права не є доказом і має допоміжний (консультативний) характер, про призначення експертизи лише за потреби в спеціальних знаннях, про відмінність додаткової і повторної експертиз, про право учасника справи самостійно замовити експертизу та про неприйняття висновку, якщо встановлено підстави для відводу експерта. Окремо підкреслено, що відсутність у висновку, поданому учасником справи, відомостей про попередження експерта про кримінальну відповідальність за ст. 384, 385 КК України робить його неналежним і недопустимим доказом (постанови КЦС ВС від 17.12.2025 у справі № 352/1358/14 і від 30.07.2025 у справі № 200/6829/19). Завершують огляд позиції щодо показань свідків у господарському процесі та переліки питань доказування в окремих категоріях господарських і цивільних спорів. Видання стане в пригоді суддям, адвокатам, науковцям, учасникам процесу і судовим експертам, які готують висновки на замовлення сторін, адже допустимість таких висновків тепер оцінюється за чітко сформульованими критеріями.

Ключові слова: докази і доказування, огляд судової практики, Верховний Суд, висновок експерта, судова експертиза, допустимість доказів, стандарт вірогідності доказів, електронні докази, повторна експертиза, додаткова експертиза, показання свідків, цивільне судочинство, господарське судочинство.

The Supreme Court Published a Review of Case Law on Evidence and Proof in Commercial and Civil Proceedings

Verkhovnyi Sud.

Abstract. Evidence and its assessment are central to commercial and civil litigation, and the Supreme Court of Ukraine has formed a substantial body of legal positions on these matters. This item presents the Court's systematic review of case law on evidence and proof in commercial and civil proceedings, which brings together legal positions of the Grand Chamber, the joint chambers and panels of the Commercial and Civil Cassation Courts entered in the Unified State Register of Court Decisions

from 2018 to September 2026. Arranged in a question-and-answer format, the review first covers general issues: the notion of evidence and the subject of proof, facts not requiring proof, res judicata effect, relevance, admissibility, reliability and the "balance of probabilities" standard, criteria of assessment and the burden of proof. It then deals with documentary evidence and electronic evidence, including correspondence, messenger messages, documents without a qualified electronic signature, printouts and metadata. A separate section on expert opinions and forensic examination states that an expert opinion is assessed together with other evidence, that an opinion in the field of law is not evidence but has an advisory character, that an examination is ordered only where special knowledge is needed, and how additional and repeat examinations differ. It also confirms that a party may commission an examination itself, yet an opinion lacking a record that the expert was warned of criminal liability under Articles 384 and 385 of the Criminal Code is inadmissible. The review closes with witness testimony in commercial cases and issues of proof in specific categories of disputes, offering judges, lawyers and forensic experts clear admissibility criteria.

Keywords: evidence, burden of proof, case law review, Supreme Court of Ukraine, expert opinion, forensic examination, admissibility of evidence, balance of probabilities, electronic evidence, repeat examination, witness testimony, civil procedure, commercial procedure.

Першоджерело: *Огляд судової практики щодо доказів і доказування в господарському та цивільному судочинстві / Верховний Суд.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 23.09.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Verkhovnyi Sud opublikuvav ohliad sudovoi praktyky shchodo dokaziv i dokazuvannia v hospodarskomu ta tsyvilnomu sudochynstvi [The Supreme Court Published a Review of Case Law on Evidence and Proof in Commercial and Civil Proceedings] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19482-verhovnij-sud-opublikuvav-oglyad-sudovoyi-praktiki-shodo-dokaziv-i-dokazuvannya-v-gospodarskomu-ta-civilnomu-sudochinstvi (onovlena versiia vid 23.09.2026). [in Ukrainian].

2. Ohliad sudovoi praktyky shchodo dokaziv i dokazuvannia v hospodarskomu ta tsyvilnomu sudochynstvi [Review of Case Law on Evidence and Proof in Commercial and Civil Proceedings] / Verkhovnyi Sud. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_VS_dokazu_dokazyvan_2018_09_2026.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

Які права дитина може реалізовувати самостійно в різному віці - пояснює Міністерство юстиції України[1]

01.09.2026

Короткий зміст. Міністерство юстиції України роз'яснює, як із віком розширюється цивільна дієздатність дитини. До 14 років вона може вчиняти дрібні побутові правочини й має особисті немайнові права на свої твори (ст. 438 ЦК України). З 14 років дитина самостійно розпоряджається заробітком і стипендією, укладає договір банківського вкладу, визначає місце проживання, якщо батьки живуть окремо, і відповідає за укладені договори та завдану шкоду. З 16 років вона може без згоди батьків змінити прізвище, ім'я та по батькові. Нагадано про право дитини на безоплатну правничу допомогу.

Утримання власної дитини є не добровільною допомогою, а прямим законним обов'язком батьків - чергова справа Карлівського районного суду Полтавської області про несплату аліментів[2]

04.09.2026

Короткий зміст. 3 вересня 2026 року Карлівський районний суд Полтавської області розглянув кримінальне провадження щодо батька, який понад десять років не виконував рішення суду 2015 року про стягнення аліментів: на серпень 2026 року заборгованість сягнула 189 505 гривень. Суд установив, що обвинувачений мав змогу працювати й приховував доходи, а його дії кваліфіковано за ч. 1 ст. 164 КК України. Сторони уклали угоду про примирення, суд її затвердив і призначив 120 годин громадських робіт. Наголошено, що аліменти призначені для потреб самої дитини.

Психологія правосуддя: американські моделі прийняття моральних рішень[3]

04.09.2026

Короткий зміст. 2 вересня 2026 року ректор Національної школи суддів України Микола Оніщук провів робочу зустріч із представниками Інституту Марша (США). Сторони обговорили вісім запропонованих напрямів психологічної підготовки суддів, навчальні заходи за участю експертів Інституту та адаптацію його онлайн-курсів до платформи НШСУ. Після зустрічі працівникам Школи прочитали лекцію про три моделі прийняття моральних рішень: принципову, 14-крокову практико-орієнтовану та модель морального міркування з оцінкою моральної інтенсивності ситуації.

Повторний допит потерпілого, свідків, а також виклик експертів не належать до повноважень суду касаційної інстанції згідно з вимогами КПК України, оскільки він є судом права, а не факту[4]

09.09.2026

Короткий зміст. Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду в постанові від 17 серпня 2026 року у справі № 373/1916/21 залишив без змін вирок за ч. 2 ст. 121 КК України і відхилив вимогу засудженої викликати експертів, потерпілу та свідків для повторного допиту. Суд нагадав, що касаційна інстанція є судом права, а не факту. За ст. 356 КПК України експерта викликають лише для роз'яснення висновку, а сама незгода сторони з показаннями чи висновками експертів не є підставою для повторного допиту. Для судових експертів позиція уточнює підстави їхнього виклику до суду.

Продаж нерухомості, власником чи співвласником якої є дитина: юридичні особливості[5]

23.09.2026

Короткий зміст. Міністерство юстиції України роз'яснює порядок продажу нерухомості, власником чи співвласником якої є дитина. Від імені малолітньої дитини правочин укладають батьки, а неповнолітня діє за їхньою нотаріально посвідченою згодою; в обох випадках потрібен дозвіл органу опіки та піклування (ст. 177 СК України). Дозвіл надають за поданням служби у справах дітей після місячної перевірки й лише за умови збереження права дитини на житло. Описано випадки, коли згода одного з батьків не потрібна, і підстави для відмови із забороною відчуження майна.

References

1. Yaki prava dytyna mozhe realizovuvaty samostiino v riznomu vitsi - poiasniuie Ministerstvo yustytsii Ukrainy [Which Rights a Child Can Exercise Independently at Different Ages – Explained by the Ministry of Justice of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 1 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19303-yaki-prava-ditina-mozhe-realizovuvati-samostijno-v-riznomu-vici---poyasnyuye-ministerstvo-yusticiyi-ukrayini (onovlena versiia vid 01.09.2026). [in Ukrainian].

2. Utrymannia vlasnoi dytyny ye ne dobrovilnoiu dopomohoiu, a priamym zakonnym oboviazkom batkiv - cherhova sprava Karlivskoho raionnoho sudu Poltavskoi oblasti pro nesplatu alimentiv [Maintaining One's Own Child Is Not Voluntary Assistance but a Direct Legal Obligation of the Parents – Another Case of the Karlivka District Court of Poltava Region on Non-Payment of Alimony]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 4 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19341-utrimannya-vlasnoyi-ditini-ye-ne-dobrovilnoyu-dopomogoyu-a-pryamim-zakonnim-obov-yazkom-batkiv---chergova-sprava-karlivskogo-rajonnogo-sudu-poltavskoyi-oblasti-pro-nesplatu-alimentiv (onovlena versiia vid 04.09.2026). [in Ukrainian].

3. Psykholohiia pravosuddia: amerykanski modeli pryiniattia moralnykh rishen [Psychology of Justice: American Models of Moral Decision-Making]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 4 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19335-psihologiya-pravosuddya-amerikanski-modeli-prijnyattya-moralnih-rishen (onovlena versiia vid 04.09.2026). [in Ukrainian].

4. Povtornyi dopyt poterpiloho, svidkiv, a takozh vyklyk ekspertiv ne nalezhat do povnovazhen sudu kasatsiinoi instantsii zghidno z vymohamy KPK Ukrainy, oskilky vin ye sudom prava, a ne faktu [Re-Examination of the Victim and Witnesses, as Well as Summoning Experts, Is Not Within the Powers of the Court of Cassation Under the Criminal Procedure Code of

Ukraine, Since It Is a Court of Law, Not of Fact]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 9 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19369-povtornij-dopit-poterpilogo-svidkiv-a-takozh-viklik-ekspertiv-ne-nalezhat-do-povnovazhen-sudu-kasacijnoyi-instanciyi-zgidno-z-vimogami-kpk-ukrayini-oskilki-vin-ye-sudom-prava-a-ne-faktu (onovlena versiia vid 09.09.2026). [in Ukrainian].

5. Prodazh nerukhomosti, vlasnykom chy spivvlasnykom yakoi ye dytyna: yurydychni osoblyvosti [Sale of Real Estate Owned or Co-Owned by a Child: Legal Features]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 23 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19483-prodazh-neruhomosti-vlasnikom-chi-spivvlasnikom-yakoyi-ye-ditina-yuridichni-osoblivosti (onovlena versiia vid 23.09.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Онлайн-методики платформи profi.dcz.gov.ua

Державна служба зайнятості України відкрила платформу з профорієнтації та розвитку кар'єри з безкоштовними онлайн-психодіагностичними тестами.

Платформа допомагає оцінити професійні нахили, лідерські якості й підприємницький потенціал. Після безкоштовної реєстрації користувач проходить тести, а результати зберігаються в особистому кабінеті й нікому, крім нього, не доступні; повторно пройти тест можна через 90 днів. У наступній версії платформи обіцяють рекомендації щодо опанування професій і навичок [1].

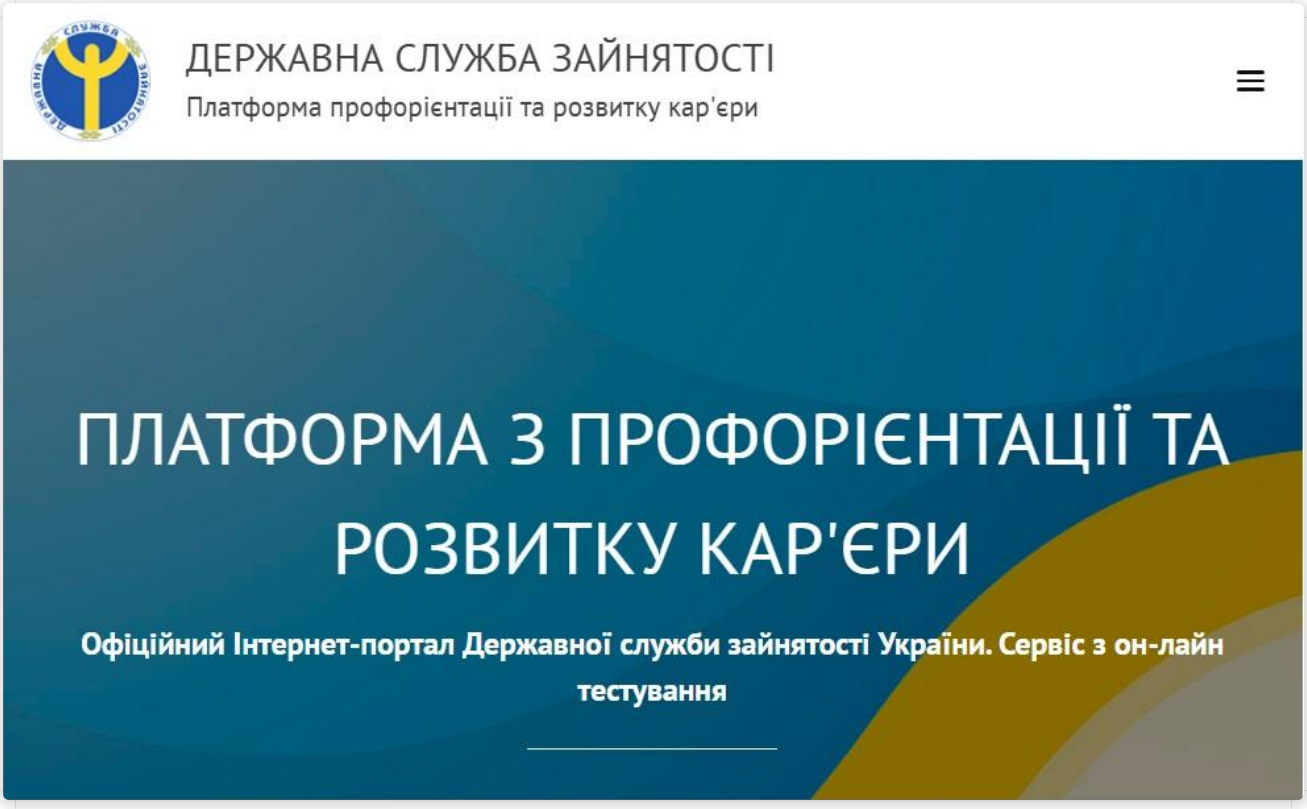

Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри Державної служби зайнятості [1]

Усього на платформі 10 тестів у трьох блоках. Блок «Професійна орієнтація та інтереси» допомагає обрати сферу діяльності й галузь для навчання. Блок «Інтелектуальні здібності (Hard Skills)» оцінює стресостійкість і адаптивність, комунікативні й організаторські здібності, здатність до командної роботи (20 ситуаційних завдань) та емоційний інтелект. Блок професійного самовизначення містить основну профорієнтаційну методику — вибір із 20 пар видів діяльності — і тест на схильність до підприємництва [1].

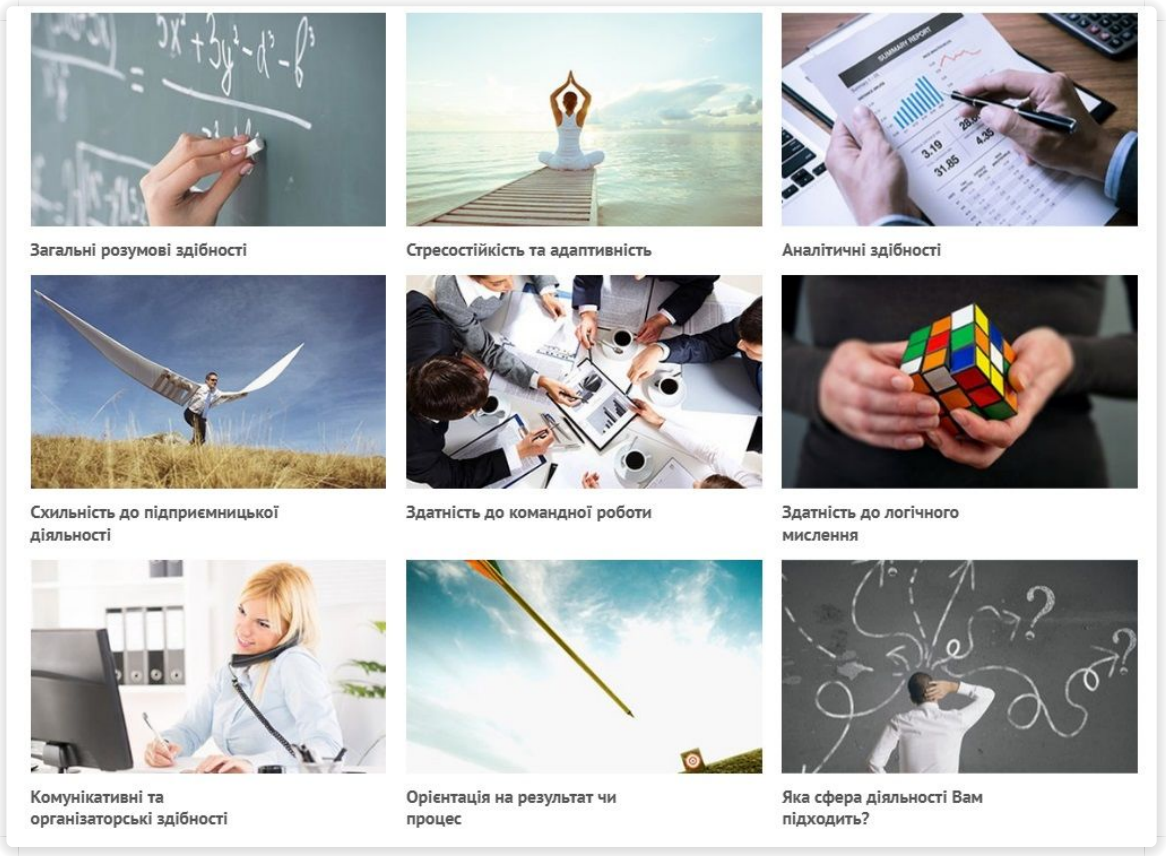

Тести платформи [1]

Платформа адресована школярам і студентам, які обирають фах, працівникам, що хочуть зрозуміти свої сильні сторони, тим, хто планує власну справу, а також людям, які втратили роботу чи думають про зміну професії [1].

References

1. Platforma z proforiientatsii Derzhavnoi sluzhby zainiatosti Ukrainy (profi.dcz.gov.ua) proponuie bezkoshtovni onlain-psykhodiahnostychni metodyky dlia otsinky profesiinykh nakhyliv, liderskykh yakostei ta pidpryiemnytskoho potentsialu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 3 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-psikhologa/19077-platforma-z-proforientatsiji-derzhavnoji-sluzhbi-zajnyatosti-ukrajini-profi-dcz-gov-ua-proponue-bezkoshtovni-onlajn-instrumenti-dlya-otsinki-profesijnikh-nakhiliv-liderskikh-yakostej-ta-pidpriemnitskogo-potentsialu (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у вересні–жовтні 2026 р. — у період виходу цього номера[24]:

№	Запит	Індекс
1	судова експертиза	100
2	судово медична експертиза	52
3	експертиза авто	43
4	кпк	26
5	товарознавча експертиза	25
6	лінгвістична експертиза	23
7	почеркознавча експертиза	18
8	трасологічна експертиза	16
9	технічна експертиза документів	16
10	психофізіологічна експертиза	15

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «технічна експертиза документів» (різкий сплеск), «гпк» (різкий сплеск), «купап» (різкий сплеск).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	Утримання власної дитини є не добровільною допомогою, а прямим законним обов'язком батьків – чергова справа Карлівського районного суду Полтавської області про несплату аліментів	192
2	Які права дитина може реалізовувати самостійно в різному віці – пояснює Міністерство юстиції України	174
3	*Рівненський міський суд Рівненської області* Справа про визначення місця проживання дітей: Верховний Суд підтвердив законність рішення Рівненського міського суду	171
4	Повторний допит потерпілого, свідків, а також виклик експертів не належать до повноважень суду касаційної інстанції згідно з вимогами КПК України, оскільки він є судом права, а не факту	171
5		160

	Психологія правосуддя: американські моделі прийняття моральних рішень	

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[25].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[26] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

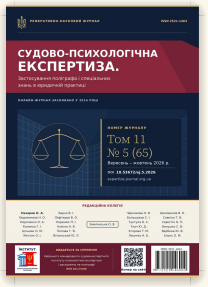

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2026. Т. 11, № 5 (65). 34 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2026. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19804-2026-5-70.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2026. Vol. 11, No. 5 (65). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2026. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Forensic Science in Criminal Courts: Ensuring Scientific Validity of Feature-Comparison Methods. PCAST, September 2016. URL: https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/microsites/ostp/PCAST/pcast_forensic_science_report_final.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

8. HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of civilians in armed conflict — September 2026 update" (opubl. 15–16.10.2026). URL: https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2026-10/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28September%202026%29_ENG.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

9. V Ukraini zafiksovano 256 tysiach zlochyniv, poviazanykh z ahresiieiu Rosii [Ukraine Has Recorded 256,000 Crimes Related to Russia's Aggression]. ZMINA. 2026. 8 trav. URL: https://zmina.info/news/v-ukrayini-zafiksovano-ponad-250-tysyach-voyennyh-zlochyniv-rf-ofis-genprokurora/ (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

10. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. World Bank : press release. 2026. 23 Feb. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released (data zvernennia: 08.11.2026).

11. Mizhnarodnyi Reiestr zbytkiv vidkryv usi katehorii zaiav pro shkodu vid viiny RF [The International Register of Damage Has Opened All Categories of Claims for War Damage Caused by Russia]. Yevropeiska pravda. 2026. 30 veres. URL: https://eurointegration.com.ua/news/2026/09/30/7246622 (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

12. DSNS Ukrainy. Budivlia Prezydii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy (pamiatka arkhitektury 1850-kh rr.) pislia udaru rosiiskoho drona 28 veresnia 2026 r [The Building of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine (an Architectural Monument of the 1850S) After a Russian Drone Strike on 28 September 2026] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Presidium_of_National_Academy_of_Sciences_of_Ukraine_after_Russian_attack,_2026-09-28_(02).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

13. DSNS Ukrainy. Vulytsia v Kramatorsku pislia rosiiskoho bombarduvannia 8 zhovtnia 2026 r [Street in Kramatorsk After Russian Bombing on 8 October 2026] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destruc-

tions_in_Kramatorsk_after_Russian_attack,_2026-10-08_(18).webp (data zvernennia: 09.11.2026). [in Ukrainian].

14. Chotyry roky pravosuddia v umovakh viiny — chernihivska suddia Liubov Kharechko bula rozstriliana rosiiskymy viiskovymy [Four Years of Justice in Wartime: Chernihiv Judge Liubov Kharechko Was Shot Dead by Russian Soldiers]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2026. 24 liut. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/cotiri-roki-pravosudda-v-umovah-vijni-cernigivska-sudda-lubov-harecko-bula-rozstrilana-rosijskimi-vijskovimi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

15. Vytiah z protokolu zahalnykh zboriv suddiv Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 08 zhovtnia 2018 roku [Extract from the Minutes of the General Meeting of Judges of the Chernihiv Court of Appeal of 8 October 2018]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/inshe/1/protokol08 (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

16. Obrano zastupnyka holovy sudu ta sekretariv sudovykh palat [Deputy Chief Judge and Secretaries of the Judicial Chambers Elected]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. 2021. 7 zhovt. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/pres-centr/general/1191100/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

17. U Chernihivskomu AS zminyvsia holova [The Chief Judge of the Chernihiv Court of Appeal Has Changed]. Zakon i Biznes. 2024. 25 zhovt. URL: https://zib.com.ua/ua/163820.html (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

18. Uzahalnennia sudovoi praktyky [Generalisation of Case Law] / sekretar sudovoi palaty u tsyvilnykh spravakh L. K. Kharechko. Apeliatsiinyi sud Chernihivskoi oblasti : ofitsiinyi vebsait. 2018. 3 trav. URL: https://cna.court.gov.ua/sud2590/5864/477027/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

19. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

20. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

21. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

22. Vyshcha rada pravosuddia vyslovliuie shchyre spivchuttia z pryvodu smerti suddi Verkhovnoho Sudu Leonida Loboika [The High Council of Justice Expresses Sincere Condolences on the Death of Supreme Court Judge Leonid Loboiko]. Vyshcha rada pravosuddia : ofitsiinyi vebsait. 2024. 28 veres. URL: https://hcj.gov.ua/news/vyshcha-rada-pravosuddya-vyslovlyuye-shchyre-spivchuttya-z-pryvodu-smerti-suddi-verhovnogo-sudu (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

23. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front].

Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

24. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.09.2026–31.10.2026 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.09.2026–31.10.2026]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2026-09-01%202026-10-31&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0% nia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

25. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

26. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2026. Том 11, № 5 (65)
вересень–жовтень 2026 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 34 с.

DOI 10.53672/ej.5.2026. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua